

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

POŠTINA PLAČANA

IZHAJA DVAKRAT MESEČNO. UREDNIŠTVO IN UPRAVA V TRSTU, ULICA RUGGERO MANNA 29. TEL. 27—947. CENA: POSAMEZNA ŠTEVILKA 15 LIR, 6 DIN. NAROČNINA: LETNA 350 LIR, 85 DIN; POLLETNA 180 LIR, 45 DIN. CENE OGLASOV: ZA VSAK MM VISINE V ŠIRINI ENEGA STOLPCA 40"—LIR.

Leto III. št. 34

Test 8. januarja 1949

Cena lir 15

TRI JUGOSLOVANSKE TRGOVINSKE POGODBE

Marsal Tito je v svojem poročilu pred ljudsko skupščino ugovoril, da je jugoslovanska zunanja trgovina v preteklem letu dosegla raven, ki ustreza jugoslovanskemu gospodarstvu.

Po vsem tem bo Jugoslavija v bodoče stremela za tem, da to raven zunanje trgovine tudi ohrani. Trgovinske pogodbe, ki jih je sklenila ali ki jih pripravlja, dokazujejo, da temelji gospodarska politika jugoslovanske vlade na koristni izmenjavi blaga z inozemstvom; pri tem seveda ostaja zvesta načelu, da treba pospešiti predelavo surovin, s katerimi je Jugoslavija bogata, doma in po možnosti izvažati polizdelke in dokončne izdelke ter tako zagotoviti kruh naraščajočemu prebivalstvu. Industrializacija in z njo združena elektrifikacija, ki danes zahtevata ogromne žrtve od vsega prebivalstva, imata pač ta namen.

bombaževine, bombaž in cigaretni papir. Jugoslavija bo te nabavljala s kompenzacijami, katerih račune bo vodila Indijska trgovinska banka.

ZASTOJ PRI ANGLESKO-SOVJETSKIH POGAJANJH

Po poročilih iz Londona so pogajanja med Sovjetsko zvezo in Anglijo za sklenitev trgovinske pogodbe optičala. Anglija je zahtevala 1.500.000 ton žita, to se pravi dvakrat toliko kakor lansko leto, da bi si prihranila dolarje, s katerimi mora kupovati žito v Kanadi. Tajnik za čezmorsko tr-

govino Bottomley je izjavil, da hoče Anglija uvoziti več žita iz Sovjetske zveze, kar bi ga lahko plačala z izvozom strojev, ki jih v Kanadi in ZDA ne more plasirati. Med žitaricami, ki bi jih uvozila Anglija iz Sovjetske zveze je 500.000 ton pšenice. Pogajanja so bila trenutno prekinjena, ker je sovjetska delegacija bila mnenja, da je angleška zahteva glede uvoza žita pretirana. Delegacija čaka na nova navodila iz Moskve. Tako je izjavil Bottomley.

NOV JUGOSLOVANSKI ZERJAV

Jugoslovanski inženir Svetozar Stojanović je zgradil nov hidravlični žerjav zelo priproste konstrukcije. Nov tip žerjava je boljši in cenejši od onih, ki so jih doslej uvažali iz inozemstva.

Čehoslovaška išče pomoč tudi na Zapadu

V zvezi z najnovejšim sporazumom med ZSSR in CSR glede finančne in gospodarske pomoči, ki je bo Čehoslovaška prejela iz Sovjetske zveze, poročajo iz Prage, da je Čehoslovaška prosila pri Mednarodnem denarnem skladu posojilo v znesku 300 milijonov dolarjev, ki bi ga uporabila za nakup strojev in surovin. Ko je Mednarodni denarni sklad odbil to zahtevo, tako poroča Associated Press, se je Čehoslovaška zadovoljila s 55 milijoni dolarjev. Toda Mednarodni denarni sklad je je v jeseni odobril končno le 6 milijonov funtov. Čehoslovaki upajo, da bodo iz ZDA prejeli za 17 milijonov dolarjev industrijske opreme, ki so jo že plačali. ZDA so med tem časom prepovedale izvoz teh strojev.

Iz Sovjetske zveze bo CSR prejela predvsem opremo za gozdno industrijo, v zameno pa bo poslala v ZSSR svedre za petrolejsko vrtnanje. Računajo, da se bo izmenjava blaga med CSR in ZSSR v letu 1949 povečala za 45 odst. v primeri z lanskim letom.

„Ancona gleda na nasprotno obal“ Samo promet z Jugoslavijo lahko reši pristanišče

Objavljamo v izveščku članek »Ancona gleda na nasprotno obalo«, ki ga je objavil rimski gospodarsko-finančni list »Il Globo« (17. dec.) kot opis iz Jakinca (Ancone). Članek je vsekakor poučen tudi za Trst.

V Anconi, kjer ni politična strast zaslepila pristojnih oblastev in javnega mnenja, govorijo gospodarstveniki prostodušno in jasno: priznavajo potrebo trgovine z Jugoslavijo, ker je to država najbližji in najnaravnější klient Ancone. »Samo obnovitev prometa z Jugoslavijo bo prinesla življenje v to pristanišče«, piše »Il Globo«. Vsaj v tolikšni meri velja to tudi za Trst, ki je neposredno nastojen na jugoslovansko zaledje. Toda gospodarsko politiko v Trstu narekujejo politične strasti, razni predsodki in deloma meri tudi omejenost. Gospodarska in trgovinska politika mora biti po mnenju pristojnih slepo orodje v borbi proti stremljenju, Trst, po gospodarski osamosvojitvi, a obenem tudi proti vsaki gospodarski pobudi domačega slovenskega življa.

razširil glas o možnosti sklenitve trgovinske pogodbe z nasprotno obalo. Ta nevidna pregraja, delitev Evrope in oviranje prometa, ki pritiska na ves svet in ki je na ustih polemizirajočih, zadobiva v Anconi obliko pravih klešč, ki pritiskajo na vrat in dušijo življenje v mestu.

V zadnjih dneh zopet govorijo o tej pogodbi. Prebivalci Ancone želijo, da bi bila pogodba sklenjena in postavljena na trdna tla. Oni želijo predvsem, da bi pri sklepanju pogodbe z Jugoslavijo upoštevali posebne zahteve pristanišča Ancone. Dopisnik opozarja, da je prav to prebivalstvo mnogo trpelo med vojno. Ancona ima vsaj lastnosti, da lahko postane privlačna in zvezna točka za Vzhod.

Nato dopisnik opisuje, kaj je bilo vse storjeno za obnovo pristanišča. Kljub vsem naporom se promet ni razvil. V septembru je prispelo v pristanišče 34 italijanskih in 1 tuja ladja (s skupno neto tonažo 25.515, oziroma 2.745 ton). Izkrancano je bilo 53.257 ton blaga.

Pisec brani stališče pridobitnih krogov v Anconi, ki se zavzemajo za to, da bi Jugoslaviji dovolili v Anconi »sprosto cono«. Na koncu navaja spomenico trgovinske in industrijske zbornice v Anconi na rimsko vladu, ki zahteva, da se Ancona poveže s plovniimi progami z vsemi pristanišči na vzhodni obali, kar ne bo v korist samo Anconi, temveč vsej Italiji.

Hamburg in sovjetska zapora

Po poročilih nemških listov je sovjetska prometna zapora precej škodovala Hamburgu. Radi usmeritve prometa drugam zgubila hamburško pristanišče okoli 150.000 ton prometa mesečno. Ta cenitev se opira na izkušnje v povojnem času in na promet, ki ga predvideva plan do junija 1948. Hamburg je zgubil:

ločajo pogodbe z inozemskimi kupci. Nov ukrep ima predvsem namen ščititi dobro ime jugoslovanskega izvoznega blaga in omejiti pritožbe iz inozemstva.

DOVOZ		
Fosfati	20.000 t	
Oskrba Berlina	30.000 t	
Razno blago (juta, gumij)	15.000 t	
IZVOZ		
Kalij	20.000 t	
Les za Anglijo	20.000 t	
Razno blago	15.000 t	

Angleži se boje nemške konkurence na morju

»Exchange« poroča, da je finančni minister Severnega Porenja in Vestfalske dr. H. Weitz izročil pristojnim angleškim zasedbenim oblastvom noto, v kateri se pritožuje, da so angleški zasedbeni stroški previsoki za njegove finance. Angleška vojska naj bi svoje izdatke prilagodila Marshallovemu načrtu in finančnim razmeram Severnega Porenja in Vestfalske. Od 3,5 milijarde mark izdatkov v finančnem proračunu odpade 800 milijonov nemških mark na izdatke za vzdrževanje angleških zasedbenih čet in angleškega uradništva. V seznamu angleških stroškov je po poročilu »Exchange« tudi postavka za 20.000 garnitur ženskega spodnjega perila in za 100.000 otroških električnih vlakov (igračk). Nemški listi, ki navajajo poročilo »Exchange« dodajajo, da to žensko perilo sicer ostane v Nemčiji, to se pravi, da ga prejema Nemke, ki so se odzvale klicu po angleško-nemškem pobratimstvu, ali kakor pravijo v Nemčiji »fraterniziranjca«.

RAZVOJ AMERISKEGA GOSPODARSTVA

Zlate rezerve v ZDA so 19. decembra dosegle 24.230 milijonov dolarjev, t. j. najvišjo točko po vojni. V obtoku je bilo 28.269 milijonov dolarjev. Indeks cen v posameznih panogah se je sukal od začetka do 19. decembra takole: cene na debelo 12. dec. 163,7, 19. dec. 163,0, indeks industrijske proizvodnje 4. dec. 200,5, 12. dec. 204, 619. dec. 207,5; indeks poslovne delavnosti 200,5, 200,6, 200,6; izkoriščenost zmogljivosti jeklene industrije (v odstotkih) 100,1, 100,0, 100,0; proizvodnja jekla (v milijonih t.), 1,80, 1,80; proizvodnja premosa (v mil. t.) 9,99, 11,35; avtomobilska proizvodnja 125.156, 125.182, 125.452. Avtomobilska proizvodnja je dosegla vrhunec v povojnem času.

ZGUBA NEMSKIH PRISTANIŠČ

Računajo, da bo Hamburg zaradi nedavnega odloka glede usmeritve nemškega tranzita čez pristanišča držav Beneluxa zgubil 42% svojega dosedanjega uvoza. To se pravi, da bo Nemčija v bodočnosti uvozila za 1,4 milijona ton blaga več čez holandska in belgijska pristanišča in ne čez Hamburg. Po zadržanju nemških listov bo Bremen zgubil celo 81% svojega uvoza, t. j. 3,9 mil. ton, Emden pa 90 odst. t. j. 0,8 mil. t. svojega prometa.

VELIKO PETROLEJSKO PRISTANIŠČE V ANVERSU

V okviru ERP bodo v Anversu zgradili petrolejsko pristanišče in petrolejsko čistilnico z zmogljivostjo 1 milijona ton na leto. Dela bodo končana leta 1951. Pristanišče bo ob Seldi in bo zavzemalo 50 ha zemljišča. Stalo bo 250 milijonov belgijskih frankov. Belgijska vlada je že odobrila kredit 40 milijonov frankov občini v Anversu, ki bo gradila pristanišče. Z novo čistilnico bodo Belgijci prihranili 20% vrednosti letne proizvodnje, ki jo cenijo na 2 milijardi belgijskih frankov. Čistilnico bo zgradila belgijska družba »Petrofinac« skupaj z belgijsko tvrdko »Le Alliance« v Anversu, ki je podružnica družbe »Anglo-Iraniana«.

NOVA GRŠKO-TURŠKO-AMERIŠKA CIGARETA

V ameriških listih (New-York Times) so bili zdaj objavljeni podrobnejši podatki o veliki kupčiji, ki je bila sklenjena v Frankfurtu za dobavo 55 milijonov funtov grškega in turškega tobaka zapadni Nemčiji. Zdaj gre za to, da bi kupčijo odobrila še JEIA (Joint Export-Import Agency). Pri tem niso prizadete samo koristi zapadne Nemčije, Grčije in Turčije, temveč tudi ameriške.

Po drugi svetovni vojni je JEIA, ki je vodila nemško zunanjo trgovino po smernicah anglo-ameriških zasedbenih oblastev, kupila samo okoli 5,5 milijonov funtov (2,5 milijona kg) grškega tobaka za nemško industrijo. Iz Združenih ameriških držav pa so v povojnem času uvozili v zapadno Nemčijo 40 milijonov funtov tobaka. Jasno je, da bi bili s povečanjem uvoza tobaka iz Grčije in Turčije prizadeti interesi Združenih ameriških držav. Da bi se posredniki izognili ameriški odporu, je bila v New-Yorku ustanovljena družba American-Western European Tobacco Company, ki bo s posredovanjem manjših družb v Grčiji in Turčiji nabavila tobak in ga dobavila zapadni Nemčiji.

Atomska energija namesto elektrarn

»ZOE« — FRANCOSKA ATOMSKA BATERIJA

Francoski so z velikim zadoščenjem razkazovali domačinom in tujim častnikarjem svojo prvo atomsko baterijo, ki so jo postavili v Fortu de Chatillon. Poročila tujih listov pravijo, da so francoski učenjaki, ki jih vodi Fr. Joliot-Curie, popolnoma uspeli. Ime baterije »Zoe« je okrajšava, ki opiše svojstvo baterije. Crka Z pomeni »zero energia« (nič energije) začetna črka za »eau lourdes«, proizvajala toplotne energije. O pomeni uranijev ogljik (oksid), ki se uporablja kot pogonska sila. E je začetna črka za »eau lourdes«, t. j. za težko vodo, ki se uporablja pri tem fizikalnem postopku.

Profesor Joliot-Curie je v prisotnosti častnikarjev napravil nekaj poizkusov, vendar ni izdal tajnosti o delovanju baterije. Vse priprave obsega 125 kubičnih metrov. Grafitni cilindri je obdan z 2 m debelim zidom; grafitni cilindri oddaja aluminijast cilindri s premerom 1 m, ki vsebuje malo manj kakor 6.000 litrov težke vode. Ta se dviga 13/4 m visoko, v njem je vse polno aluminijastih cevi, ki vsebujejo uranijev ogljik (U O₂) pod silnim pritiskom. V tank s težko vodo in uranijem sta postavljeni tudi dva vzvoda iz kadmija, s katerimi se lahko ustavi baterija v pogonu, medtem ko se delovanje baterije ureja z drugimi štirimi vzvodi tudi iz kadmija.

Prof. F. Joliot-Curie, izvedenec za atomsko energijo, je napovedal, da bo Francija v teku petih let zgradila drugo atomsko baterijo s silo 6.000 kWh in da bo v razmeroma kratkem času mogoče zgraditi središče atomske energije z 20 baterijami; vsaka bo proizvajala 200.000 kWh. Skupno bo to središče proizvajalo toliko električne energije kakor danes vse elektrarne v Franciji. Profesor Joliot-Curie je dodal, da teh uspehov ne bo mogoče doseči prav tako kmalu in da je zaradi tega potrebno nadaljevati z gradnjo hidrocentral.

Predsednik republike Vincent

Auriol je po obisku prve francoske atomske baterije v Fortu de Chatillon izjavil, da upa, da bo ob koncu svojega predsednikovanja (l. 1953) lahko odprl v Franciji prvo »Atomsko vseučilišče«.

Učenjaki - žrtve atoma

Radijsko izžarevanje iz ciklotrona, ki razvija atome, je zahtevalo težke žrtve med ameriškim raziskovalci. Mnogi so skoraj prišli ob vid. To je izjavil načelnik zdravstvenega oddelka Odbora za atomsko energijo dr. Shields Warren.

Petim raziskovalcem so bile pri raziskovanju močno poškodovane oči. Nevarnejši so poskusi s ciklotromom kakor samo izvrševanje atomskih načrtov ameriške vlade z atomsko energijo. Med petimi prizadetimi raziskovalci je 40-letni asistent v Institutu za atomsko raziskovanje na univerzi v Chicagu dr. Gerhart Groetzinger. Ciklotron mu je poškodoval oči 20. leta 1943. Profesor Gerald Kruger, ki si je hudo pokvaril oči, še vedno dela na univerzi. Tretji fizik dr. Lloyd Smith, ki si je tudi pokvaril oči, poučuje na vseučilišču »Berkeley« v Kaliforniji. Dr. Groetzinger je dejal, da je pred dvema letoma opazil, da mu je pričel pešati vid. Zdravje se še vedno in stanje se mu ni ne poslabšalo ne poboljšalo; pokvarilo se mu je samo eno oko. Najbolj je prizadet dr. Smith, ki trpi na obeh očeh.

PODRAZITEV V ZAPADNI NEMČIJI

»Landesamt« za Renalijo in Vestfalijo objavlja statistiko, iz katere je razvidno, da so se tržne cene po denarni reformi znatno zvišale. Tako je n. pr. na koncu leta 1948 cena živil narasla za 13,6%, oblačil za 29,7%, električne struje pa za 7,2%. Gradbeni material se je podražil za 25%. Znatna pa je predvsem podražitev gradbenega lesa, ki znaša 50%. Med tem časom so ostale mezde in plače neizpremenjene.

AMERISKO DIAMANTNO NA NEMSKO INDUSTRIJO

»Allied Industrial Diamonds Company« je dala pripeljati iz New-Yorka večjo količino industrijskih diamantov v vrednosti 296.000 dolarjev, in sicer z letalom. Letalo je že prispelo v Frankfurt in dragocena pošiljka je bila izročena JEIA-i (Joint Export-Import Agency).

Nadzorstvo jugoslovanskega izvoza

Jugoslovansko ministrstvo za zunanjo trgovino je izdalo nov odlok o kontroli blaga, ki je namenjeno izvozu. Kontrolo bodo izvajali pad vsemi izvoznimi predmeti. Kontrola bo v prvi vrsti ugotovila, ali se kakovost teh predmetov strinja s pogoji, ki jih do-

JUGOSLAVIJA - INDIJA
Kakor poroča »Financial Times« je Jugoslavija sklenila z Indijo letno trgovinsko pogodbo. Jugoslavija bo uvozila juto, 5.000 ton kave, 800 ton dišav, 5.000 t.

Viden razmah gospodarstva FLRJ

Petletni načrt izpolnjen

Na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ je bila v številnih poročilih podana navdve zanimiva slika današnjega gospodarskega življenja bližnje jugoslovanske republike.

MARSAL TITO O GOSPODARSKIH STIKIH Z INOZEMSTVOM

Razpravo o proračunu za leto 1949 je otvoril predsednik vlade maršal Tito, ki je obravnaval zlasti načelna in splošna jugoslovanska gospodarska in socialna vprašanja. Leto 1948 je bilo, kakor je poudaril predsednik vlade, za Jugoslavijo najtežje v povojni dobi. Poleg notranjih objektivnih težkoč so se v tem letu pojavile razne ovire od zunaj, ki so deloma posledice znanega mednarodnega političnega položaja. V svojem poročilu je maršal Tito podčrtal, da ni Jugoslavija dobila od zapadnih držav nikakršnih posojil ali večjih kreditov, medtem ko je n. pr. Poljska prejela po vojni od angleškega kapitala 134 milijonov dolarjev in od ameriškega 50 milijonov dolarjev; Čehoslovaška pa 96 od ZDA, 19 od Kanade, 28 od Anglije ter 76 milijonov dolarjev od raznih zapadnih čezmorskih dežel; Romunija je dobila kreditov v znesku 25 milijonov dolarjev. Za razne dobave se je FLRJ obrnila tudi na dežele s kapitalističnim gospodarskim ustrojem, kakor so to storile tudi ostale države vzhodne Evrope. Tako ima Čehoslovaška redne trgovinske stike z 17 zapadnimi državami, med temi s Francijo (11 milijard frankov izmenjave), Belgijo (3,6 milijarde čk), Švedsko (240 milijonov čk), Avstrijo (2,2 milijarde čk) ter Bicionijo (43 milijonov dolarjev). Poljska je že sklenila trgovinske dogovore s 16 zapadnimi državami, kakor n. pr. s Francijo (vrednost izmenjave 60 milijonov dolarjev), Anglijo (35 milijonov funtov) ter Bicionijo (13 milijonov dolarjev).

RUDARSTVO

Lanske naloge rudarstva so bile izpolnjene za 101,6 odst. Premoga so pridobili 91 odst. predvidene količine (15 odst. več kakor v letu 1947, za 76 odst. več kakor v letu 1939 in 65 odst. v primerjavi z zalogami v zadnjem planškem letu). Pri barvastih kovinah je bil plan izpolnjen za 100,9 odst. (12 odst. več kakor v l. 1947 in 66 odst. več kakor v l. 1939). Plan proizvodnje nafte je bil izpolnjen le 52,8 odst. V primerjavi z letom 1951 je znašala proizvodnja 8,5 odst. Vzroki neuspeha se morajo iskati v dejstvu, da ni Jugoslavija dobila iz inozemstva objavljenih vrtnih garnitur. Plan letošnje proizvodnje je za 21 odst. večji od lanskega in za 21 odst. nižji od plana določenega za l. 1951.

POVEČANO IZKORISCANJE NARAVNIH BOGASTEV

Za rudarska raziskovanja bodo znašale investicije 2,4 milijarde din. Jugoslavija ni še geološko dobro raziskana, a se od znanih ležišč se izkoriščajo samo nekatera. Samo v bazenu Kreke in Kosova leži okrog 6 milijard ton neizkoriščenega lignita; v Bosni so neizkoriščena ležišča črnega premoga, ki jih cenijo na stotine in stotine milijonov ton. V Jugoslaviji je en sam rudnik bakra, čeprav je znano, da se v Srbiji raziega ležišča bakra v doiznovo več kot 120 km. Podobno je s

Značilnosti francoskega stanovanjskega zakona

Stanovanjsko vprašanje je po vsem svetu zelo pereče. Nič čudnega, če je nov francoski stanovanjski zakon izzval tudi v drugih državah veliko pozornost. Francija je v tem pogledu že med dvema vojnama bila za zgled mnogim tujim zakonodajcem. Nov francoski zakon je v mnogem spreminil določbe o najemninah za nepremičnine ki so bile v bistvu v veljavi že 34 let. Najzanimivejša stran novega francoskega zakona je postopek za določitev novih najemnin. Če se lastnik in najemnik ne pogodita na prijateljski način, lahko pristopita k razsodilu. Tu jim je na izbiro dvojni postopek. S prvim postopkom se določa povisek najemnin na podlagi najemnine, ki je bila v veljavi 1. julija 1948. Povisek znaša 33 odst. na prvotno najemnino, in sicer vsakih 6 mesecev za dobo 5 let. Na koncu petega leta se bo tako najemnina povisala petkrat. Značilen je drugi postopek za določitev poviška najemnin. Gre za določitev najemninske vrednosti stanovanja ali nepremičnin v začetku leta 1949. Določevanje najemninske vrednosti je precej komplicirano. Najemninska vrednost se določa na podlagi površine stanovanja ali zgradbe. Površino pa ne računajo kratko malo za merjenje realne površine. Za prostore, ki ne ustrezajo n. pr. nekaterim predpisom (višina, okna itd.) bodo realno površino lahko zmanjšali do 40 odst. Tako določeno površino pa bodo lahko popravili z ustreznim poviskom, če je n. pr. soba svetla, če gleda na ulico itd. Posebne količine bodo uporabljali tudi pri upoštevanju položaja zgradbe, starosti itd. Končni rezultat, ki bi izražen v kvadratnih metrih (popravljen na površino), bo služil za podlago pri določitvi najemninske vrednosti prostorov. Stanovanja so v tem pogledu razdelili na štiri kategorije. Vsaki kategoriji bodo predpisali posebno tarifo, ki je že določena in znaša 15 do največ 37 frankov po kategoriji za prvih 10 kv m, od 7—21 frankov pa za ostalo večjo površino. Tako določeno najemninsko vrednost bodo od 1. januarja 1949 do 1. julija 1954 povisali 20 odst. vsa-

DRŽAVNI PRORACUN POVECAN

Proračun za leto 1949 je za 37 milijard dinarjev več kakor za leto 1948. In znaša 161,953 milijona din izdatkov in ravno toliko dohodkov. Narodni dohodek se bo zvišal v letu 1949 na 242 milijard din v primerjavi z 191,9 milijarde din v l. 1948. Za investicije in kapitalno izgradnjo je v proračunu 51,195 milijarde din, za investicije v korist družbenega standarda pa nad 26 milijard din. Med najvažnejše planske naloge leta 1949 spadajo: zgraditev težke industrije; mehanizacija in racionalizacija rudarstva, da bi pridobili čim več premoga in raznih rud za izvoz; zgraditev vojaške industrije, ker je bil v tem pogledu lanski plan izpolnjen le za 50 odst.; zboljšanje železniškega prometa za zadostitev najnujnejših prometnih potreb; zboljšanje in racionalizacija kmetijstva za boljše preskrbo prebivalstva; v ta namen bodo pričeli z gradnjo prekopa Donava - Tisa - Donava ter z izsuševanjem Skadrskega jezera in 60 ha setevne površine.

IZPOLNITEV GOSPODARSKEGA NAČRTA

Plan lahke industrije je bil v letu 1948 prekoračen za 3,3 odst., vendar je bilo izpolnjevanje neenakomerno. Napake so se pojavile pri razdeljevanju izdelkov. Neka cementarna je morala n. pr. prekiniti z delom, ker so bile njene zaloge prenatrpane, kljub velikim potrebam po cementu. Plan lahke industrije za leto 1949 je za 21,7 odst. obsežnejši od lanskega. Izdelati se bodo morali več proizvodov široke potrošnje. Težka industrija, ki je izpolnila plan 1948 za 97,1 odst., bo imela med vsemi panogami v letu 1949 največje naloge; proizvodnja bo za 70 odst. večja kakor v

letu 1948. V preteklem letu je morala težka industrija premostiti velike težkoče pri nabavi investicijskega materiala iz inozemstva. Inozemstvo ni izpolnjevalo obvez glede rokov. Za kovinsko industrijo je bilo n. pr. naročenega 22.000 ton materiala, stvarno pa uvoženega le 7.000 ton. V letu 1949 bo dosegla proizvodnja surovega železa v primerjavi z l. 1939 (100) v letu 1939 indeks 213 (lani 170), surovega železa 194 (lani 156), valjenega in vlečnega blaga 141 (lani 129). Investicije za težko industrijo bodo znašale za gradnjo novih kapacitet in delavskih stanovanj 2450 milijonov din v Srbiji, 1730 v Sloveniji, 1230 v Hrvaški in 990 milijonov din v Bosni.

RAZMAH ZUNANJE TRGOVINE

V primerjavi z letom 1947 se je obseg prometa s tujino v letu 1948 zvišal za 94%. S tem je bil presežen blagovni promet stare Jugoslavije. Sploh je bilo l. 1948 leto razmaha jugoslovanske zunanje trgovine, ki se je zelo približala obsegu, ki zahteva zahtevam jugoslovanskega gospodarstva. Struktura uvoza se polagoma spreminja, v kolikor se uvoz končnih izdelkov zmanjšuje. Vendar je za leto 1949 določen nekoliko višji odstotek uvoza končnega potrošnega blaga v zvezi s potrebo zvišanja življenjske ravni jugoslovanskih narodov.

Zunanja trgovina je naletela na velike težkoče glede dobavnih rokov s strani inozemskih dobaviteljev. Tudi visoke cene so ovirale nabavo inozemskih industrijskih proizvodov. Za primer je minister za zunanjo trgovino navedel nabavo kamionov iz Čehoslovaške. Jugoslavija je plačala vsak uvoženi 7-tonski kamion 517.000 dinarjev. Ker se cena izvožene jugoslovanske rude giblje okoli 4 dinov za tono, je morala Jugoslavija izvoziti za nabavo enega samega kamiona 3 kompletne vlake — skupno 130 vagonov — železne rude. Iz te rude bi lahko izdelali 650 ton železa v vrednosti 2,275 milijona din ali valjanega materiala v vrednosti 6,5 milijona dinarjev.

Slabo plačane surovine in drago kupljeni končni izdelki so eden izmed razlogov, ki nujno narekujejo Jugoslaviji preobrazbo agrarne dežele v napredno agrarno industrijsko državo.

Nagla industrializacija države je zaradi tega vodila nit vseh ogromnih naporov jugoslovanskih narodov na gospodarskem področju.

svincem in cinkom. Pojavi nafte in zemeljskega plina se raziežajo po vsej državi, od Slovenije čez Hrvaško, Bosno, Vojvodino, Dalmacijo in Crno Goro; kljub temu ne izkoriščajo nafte samo v dveh revirjih in le na koncu 1948 so odprli nov revir pri Zagrebu. Velika so ležišča bituminoznih škrljavcev, ki jih bodo pričeli izkoriščati že v letu 1949. Strokovnjaki so namreč odkrili nov tehnološki postopek za pridobivanje bencinskih izdelkov.

ITALIJA — BOLGARIJA

S 19. decembrom je poteklo prvo leto izvajanja trgovinskega sporazuma med Italijo in Bolgarijo. Ker se nista niti Bolgarija niti Italija odpovedali sporazumu, se bo ta avtomatično podaljšal

Gorica brez zaledja

Nad Gorico je v teku poizkus z umetnim dihanjem, da bi jo ohranili pri življenju, potem ko je bila proti vsem zakonom zemljepisa in zgodovine po sto in stoletnem skupnem življenju ločena od svojega naravnega zaledja. Takšen poizkus predstavlja »prosta cona«, ki jo uvaja italijanski zakon (1. decembra 1948, objavljen v uradnem listu 23. decembra). Prosta cona se razteza v pasu od meje ob Soči do Vipave, tako da je z desnega brega Soče vključena le: tkalnica (Cotonificio Triestino). Prednosti svobodne cone trajajo do konca 1957 leta. Glede monopolov (loterije, soli, tobaka, tobačnih papirčkov, vžigalnikov, kinina itd.), kakor tudi glede hitrega in davka na potrošnje ostane vse pri starem. To velja tudi za dolgo vrsto raznih industrijskih izdelkov, kakor avtomobilov, koles, tkanin itd., tako da se olajšave nanašajo v glavnem samo na nekatera živila. Vlada odloči od leta do leta kontingente blaga, ki se lahko uvozi iz inozemstva brez carine. Sploh je zakon zelo elastičen.

Katero goriivo je najcenejše?

Premog, drva, plin ali elektrika?

Kurjava je razmeroma draga in vsak pameten gospodar in predvsem gospodinja se muči z vprašanjem, kako bi se dalo pri kurjavi prihraniti. V ta namen bi radi navedli nekaj praktičnih podatkov, ki se oslanjajo na povsem znanstvene ugotovitve.

Vsak prostor, ki ga ne kuris se glede toplote prej ali slej prilagodi toploti, ki vlada izven njega. Preden se toplota v stanovanjskem prostoru izenači s toploto izven stanovanja, ostaja prejšnja razlika predvsem radi tega, ker grejemo ta prostor že s samim bivanjem. Kuhinjo segrevajo tudi že sama živila.

Kako merimo toploto? Zato imamo kalorije. Kalorija je količina toplote, ki je potrebna, da se liter vode segreje za 1 stopinjo v 1 uri. Za to, da se toplota stanovanjskega prostora ohrani na primerni višini, je potrebna določena količina kalorij. Če hočete 5 litrov vode segreti od 0 na 50 stopinj, je potrebno za to 5x50 = 250 kalorij. Če hočete doseči isti rezultat v teku pol ure, morate šteto kalorij podvojiti.

OD KOD DOBIVAMO KALORIJE?

Kalorije nastajajo pri izogrevanju goriva. Tako oddaja kalorije gorci les, premog ali pa tudi p'lin. Toda vsako gorivo ne oddaja enako število kalorij pri enaki teži: to imenujemo kalorično silo. Za primer navajamo kalorične sile najbolj znanih goriv: plin v mesih: 3.800 kal. na kub. m; električni tok: 865 kalorij na kw; antracit (črni premog): 7.000 kalorij na kg; koks: 6.000 kalorij na kg; les: 4.000 kalorij na kg.

Takoj se vidi, da ima antracit največjo kalorično silo, toda prav zaradi tega je najbolj drag. (Prvi tem ne upoštevamo električno struo). Vsek si lahko izračuna, kakšna vrsta goriva mu je najbolj prikladna pač glede na kalorično silo in možnost, da si gorivo nabavi. Za primer navedemo, da je za proizvodnjo 30.000 kalorij potrebno: 4 kg antracita, 5 kg koks, 7,5 kg drvi, 7,9 kub. m plina in 34 kWh električnega toka.

Gorivo seveda rabi za proizvodnjo kalorij določen čas. Čas za izogrevanje odvisi od peč, v kateri kurimo. Če peč močno vleče, izogreva gorivo hitreje. Če kg drvi izgori v dveh urah potem je jasno, da v eni uri odda 2.000 kalorij.

KOLIKO KALORIJE POTREBUJEMO ZA ZIMSKO KURJAVO?

Predvsem moramo preveriti prostornino stanovanjskega prostora, ki ga hočemo zakuriti. Poleg tega je važna razlika toplote v stanovanjskem prostoru in toplote izven njega, to je zunaj. Če hočete zvedeti, koliko potrebujete kalorij za grejte stanovanjskega prostora, ravnajte tako-le. Recimo, da znaša toplota zunaj — 5 stopenj in da hočete prostor segreti do 15 stopenj, in da znaša prostornina stanovanjskega prostora 27 kub. m, potem je račun ta-le: 2 x 27 x 20 = 1.080 kalorij. Število 20 predstavlja razliko med zunanjjo toploto (-5) in toploto, ki jo želite doseči v stanovanjskem prostoru.

PREDNOSTI VOLNENE OBLEKE

Maurice Dubrulle, predsednik Mednarodne organizacije za volno, navaja v nekem članku prednosti volnenih tkanin, ki jih je pred njim ugotovil že dr. Barker na mednarodni konferenci za volno v Bazlu v novembru 1931. Te prednosti je zbral v 11 točkah: 1) Volna vpija vodo hitreje in jo zadrži delj časa kakor vsaka druga tkanina. Zaradi tega volna bolje štiti pred mrazom v času izpremenljivega vremena. 2) Volna že sama po sebi proizvaja toploto. 3) Volna je najboljši izolator pred toploti. Volna je slab prevodnik toplote in zaradi tega zagotavlja telesu stalno toploto. 4) Volna je lahka. Njeno vlakno je lažje kakor vsako drugo enakega obsega. 5) Volna je zelo elastična in pri napevanju ne poči. 6) Volna dopušča prodiranje ultravioletnih žarkov. Zato je tudi prikladna za kopalne obleke. 7) Barva je bolj odporna na volni kakor na drugih tkaninah. 8) Volna je naravno pokrivalo telesa. Ona štiti telo ovce in je idealno pokrivalo za človeka. 9) Volna traja. Volnena obleka traja trikrat več kakor obleka iz drugih tkanin, izpostavljen na zraku. 10) Volna je močna. Raztezni odpor volnenga vlakna je prav tako velika kakor raztezni odpor kovinske žice enakega premera.

11) Volna se ne rada vžge in je odporna proti ropotu in tresljam. VOLNA BO SE DRAGA «International Wool Study Group» cenil proizvodnjo volne na 1.334 milijonov kg, medtem ko znaša svetovna potrošnja 1.690 milijonov. Na zalogi so precejšnje rezerve, ki znašajo 2/3 rezerv iz leta 1947. Velika Britanija, Sovjetska zveza in Francija so nakupile v Avstraliji velike količine volne in pripomogle k zvišanju cen. Italijanski trgovci se obotavljajo in so prepričani, da se cene dosegle vrhunec, čez katerega ne pojdejo. Predsednik družbe «Forstmann Woolen Comp.» je v neki izjavi obtožil zapadne države, češ da kupujejo velike količine volne z dolarji, ki jih prejemajo od ZDA, in na ta način povzročajo dvigovanje cen. Nato morajo Američani kupovati volno toliko dražje. Nekateri evropske države mislijo, je dejal predsednik, da ZDA morajo postaviti Evropo na noge. Temu stališču ne sledi volja do dela. Od tod tudi pomanjkanje iniciative s strani dela, kapitala in vlad nekaterih tujih držav.

V zadnjih dvanajstih mesecih je Anglija izvozila v Sovjetsko zvezo blaga v vrednosti 5,4 milijona funtov.

0 STOPNJA

Prostor	Toplota	Antrac.	Koks	Les
50 m ³	16°	800	1010	1500
	8°	905	1150	1700
60 m ³	6°	965	1210	1810
	18°	1450	1810	2730
70 m ³	16°	1290	1610	2420
	18°	1270	1580	2370
80 m ³	16°	1130	1610	2010
	18°	1085	1360	2030

5 STOPNJA

Prostor	Toplota	Antrac.	Koks	Les
60 m ³	16°	1056	1320	1980
	18°	1155	1445	2165
50 m ³	16°	1270	1585	2380
	18°	1390	1735	2600
70 m ³	16°	1480	1850	2720
	18°	1620	2025	3020
80 m ³	16°	1690	2110	3170
	18°	1850	2310	3470

Ako hočete na pr. izračunati, koliko črnega premoga (antracita) porabiš za kurjavo stanovanjskega prostora 60 kub. m, ki ga hoče segreti do 18 stopenj, in sicer pri zunanji toploti — 5 stopenj, porabiš 1.390 kg antracita, 1.735 kg koks ali 2.600 kg drvi.

Ako primerjamo cene poameznih vrst goriva na tržaškem trgu, pridemo do zaključka, da so razmeroma za srednja stanovanja najbolj prikladna drva. Štet drvo stane na drobno okoli 1.200 lir, 1 kg drvi da okoli 4.000 kalorij. Štet črna premoga stane okoli 2.200 lir, 1 kg črnega premoga da približno 7.500 kalorij, to je nekaj manj kakor 2krat več kalorij, ki jih da kg drvi.

GOSPODARSKA DELEGACIJA FLRJ SE JE PRESELILA V NOVE PROSTORE

Gospodarska delegacija Federativne ljudske republike Jugoslavije se je preselila v nove prostore na Beneskem trgu (Piazza Venezia) št. 1, I. v njenih dosedanjih prostorih v ulici Valdirivo št. 31, III. nad. ostane še nadalje oddelek za potne dovolilnice, prav tako ostane v starih prostorih v ulici Cicerone št. 6 A še nadalje trgovinski oddelek.

MAGNETICEN FONOGRAF

Na tržaškem trgu se je pojavil magnetičen fonograf, t. j. priprava za registracijo glasu. Priprava na aneno registrira vsak razgovor in ga čez pet minut lahko zopet odda. Glas se odnese z magnetiziranjem na jekleno žico in nato elektronsko ojača. Ze eta 1900 je Danec Va demar Fotl on raz-tavil prvo takšno zelo primitivno izdelano pripravo za registracijo glasu. Med tem časom je elektroakustika že tako napredovala, da se aparat lahko industrijsko izdeluje in da lahko posname enourni razgovor ali petje na žico, ki je dolga le 370 m (l. 1932 so potrebovali zato 35 km žice). Z ustreznim postopkom se razgovor z žice lahko zbrise, tako da po tane ista žica zopet uporabna. Z aparatom lahko posnameš tudi vsak telefonski razgovor, in sicer go or obbeh govornikov. Takšen aparat (izdelek ameriške družbe Webster), stane v Trstu 210.000 lir.

Zunanji trgovinski odnosi

ČESKOSLOVASKA TRGOVINA V L. 1948

Državni urad za statistiko v Fragi je objavil podatke o zunanji trgovini v prvih 11 mesecih l. 1948. Številke so v milijonih Kč:

voz	izvoz	+	
nov. 1948	2.418	3.367	+949
nov. 1947	2.451	2.699	+752
okt. 1948	2.420	3.502	+1.082

januar
nov. 1948 34.296 32.890 —1.406
januar
nov. 1947 25.358 24.931 — 427

V prvih 11 mesecih 1948 je bil uvoz vedno večji od izvoza, tako da kaže trgovinska bilanca primanjkljaj 1,4 milijarde Kč; primanjkljaj za isto dobo v preteklem letu je znašal 427 milijonov Kč. Odnos uvoza in izvoza v letu 1947 je bil isti, kot v letu 1948. Po zaključnih pos ih v teku prvih 11 mesecev predvidevamo, da bo obseg zunanje trgovine dosegel 67 milijard Kč v istem razdobju leta 1947 50 milijard Kč. Ta porast 17 milijard Kč obsega zunanje trgovine dokazuje veliki napredek češkoslovaškega gospodarstva ureničnega v okviru dvoletnega načrta, predvsem na področju industrijske proizvodnje, na katero odpada 82,2% vsega izvoza 1947 75,3%.

Družba »Montecatina« je zvišala delniško glavnico od 18 na 24 milijard lir z izdajo 60 milijonov delnic po 100 lir.

Iz poročila VUJA-a OZN

FINANCE IN GOSPODARSTVO ISTRSKEGA OKROŽJA

Vojaška uprava Jugoslovanske armade, ki uravnja istrsko področje STO-ja, je naslovila Varnostnemu svetu OZN posebno poročilo o političnem in gospodarskem razvoju na tem področju v času od 15. sept. 1947 (dneva uveljavljanja mirovne pogodbe) do 15. sept. 1948.

Iz tega poročila bomo posneli najvažnejše podatke finančne in splošno gospodarske narave, ki nam dajejo vsaj bežno sliko finančnega in gospodarskega stanja. Vsi ti podatki govorijo o gospodarski pomembnosti istrskega področja na splošno, posebno pa za gospodarstvo vsega Svobodnega trzaskega ozemlja. Ze po zamisli tvorcev STO-ja naj bi razpisali splošno, posebno pa za gospodarstvo vsega Svobodnega trzaskega ozemlja. Ze po zamisli tvorcev STO-ja naj bi razpisali splošno, posebno pa za gospodarstvo vsega Svobodnega trzaskega ozemlja. Ze po zamisli tvorcev STO-ja naj bi razpisali splošno, posebno pa za gospodarstvo vsega Svobodnega trzaskega ozemlja.

ITALIJA ODBIJA POGAJANJA GLEDE FINANCIRANJA

Poročilo poudarja, da je bilo valutno vprašanje jugoslovanskega področja STO-ja med vsemi najtežje. Po čl. 11 priloge VII mirovne pogodbe z Italijo je italijanska lira začasno postala zakonito plačilno sredstvo na STO-ju. Ker je po določbah mirovne pogodbe italijanska vlada dolžna preskrbeti potrebno valuto in devize obema področjema dokler se ne ustanovi poseben denarni sistem za STO, se je VUJA preko jugoslovanske vlade že trikrat obrnila na Italijo, naj izpolni obveze, ki jih v tem pogledu določa mirovna pogodba. Italijanska vlada je po prvi vlogi odbila predlog, da bi začeli z zadevnimi razgovori, z izgovorom, da kroži v jugoslovanski coni denar, ki je različen od italijanskega in da zaradi tega odpadejo pogoji za uveljavljanje člena 11. Ko je vlada FLRJ poudarila, da prav za prav ni bila uvedena nobena sprememba in da so bile jugolire izdane pred podpisom mirovne pogodbe, je italijanska vlada odgovorila, da je ta ugovor neumestno, češ da ima jugolira proti italijanski liri tečaj 1 jugolira za 2 metroliri. Na tretjo intervencijo Jugoslavije ni italijanska vlada do zdaj dala pozitivnega odgovora. Poleg tega ni italijanska vlada izpolnila niti obveze določene v členu 8. iste priloge mirovne pogodbe, po katerem bi morala plačati pokojnine bivšim italijanskim državnim uslužbenecem. Na področju je 794 upokojenih oseb; pokojnine znašajo 70 milijonov jugolir na leto. Tudi na to vprašanje ni na zahtevo FLRJ Italija dala nobenega odgovora.

Zaradi tega je bil valutni položaj v jugoslovanski coni STO-ja nekaj časa precej kritičen, toliko bolj, ker je na drugi strani angloameriška vojaška uprava omejevala izmenjavo blaga med obema področjema, ki bi bilo lahko zavzelo velik obseg. Na področju je vsled tega nastalo pomnjanje industrijskih proizvodov, medtem ko je bila razpoložljivost kmetijskih proizvodov zadovoljiva. VUJA je dobila s strani FLRJ izdatno pomoč v blagovnih kreditih. Med drugim je Jugoslavija dobavljala področju tudi blago, ki ga je sama uvažala. Tako je Jugoslavija dejansko nadomestila Italijo v izpolnjevanju mirovne pogodbe glede valute. Tudi proračunski primanjkljaj, ki znaša 768 milijonov jugolir (dohodkov je bilo 1.364 milijonov jugolir), krije Jugoslavija s posojilom.

RAZVOJ KMETIJSTVA

Poročilo posveča veliko pažnjo kmetijstvu, ki je najvažnejša proizvodna panoga na področju. Sušo, ki je največji sovražnik kmetijstva in ki uničuje vsako leto po polovico pridelka, bi lahko omejili z izpolnitvijo vodovodnega omrežja, s čemer bi lahko znatno povečali proizvodnjo povrtnine. Ureditev, popravilo in razširjenje vodnih naprav bi zahtevali okrog 1,7 milijarde lir kredita. Področje je v dobri letini 1948 pridelalo 5.900 ton pšenice, 12.500 ton krompirja, 6.800 ton zelenjave, 3.900 ton sadja ter 100.000 lb vina (na 25 milijonih trt). V avgustu 1948 so redili na področju 12.735 glav goveje živine (od tega 5.375 krav mlekaric), 6.400 ovac in koz, 2.500 oslov, 7.311 ovc in okrog 9.000 prašičev in nad 63.000 glav perutnine. V vseh panogah kmetijstva so skrbeli za izboljšanje in povečanje proizvodnje. Največja pažnja je bila posvečena vinogradništvu, vrtnarstvu, sadjarstvu ter živinoreji.

ZIVILSKA INDUSTRIJA NA PRVEM MESTU

Zivilska industrija zavzema s tovarnami Arrigoni, Ampelea, De Langlade in raznimi manjšimi na področju glavno mesto. Velike težkote so se pojavile pri nabavi potrebnih surovin v industriji za predelovanje. Zlasti v jeseni 1947 je nastal na področju v tem pogledu zelo kritičen položaj. Storjeni so bili potrebni ukrepi za zadostitev vseh teh potreb. Med drugim predelujejo sedaj male ribe, ki jih doslej nikdar niso uporabljali za industrijsko predelavo. Te ribe konservirajo v kisu in čebuli pa tudi v filetih. Septembra 1947 je bilo v coni 102 ribiških motornih čolnov s 30 splovci ter 19 ribiških kočami, poleg 107 manjših ribiških čolnov.

Dejavnost živilske industrije pa se je znatno povečala s predelovanjem kmetijskih proizvodov, kakor fižola, zelene paprike, oljke, česna, sadja, itd. Ze zdaj lahko industrija proizvede 24 vagonov paradiznikov v dvojni koncentraciji. Destilacija tropin, smokev, češenj itd. vrže že zdaj

300 vagonov alkohola z visoko koncentracijo.

Važno je za področje tudi pridobivanje soli; soline obsegajo okrog 7 milijonov kv. m površine. Zdj izdelujejo načrte za racionalno preureditev solin. Pridobivanje soli ni bila med letom 1948 zadovoljiva zaradi deževja in je dosegla le 50 odst. običajnega.

TURIZEM — POMEMBNA POSTAVKA

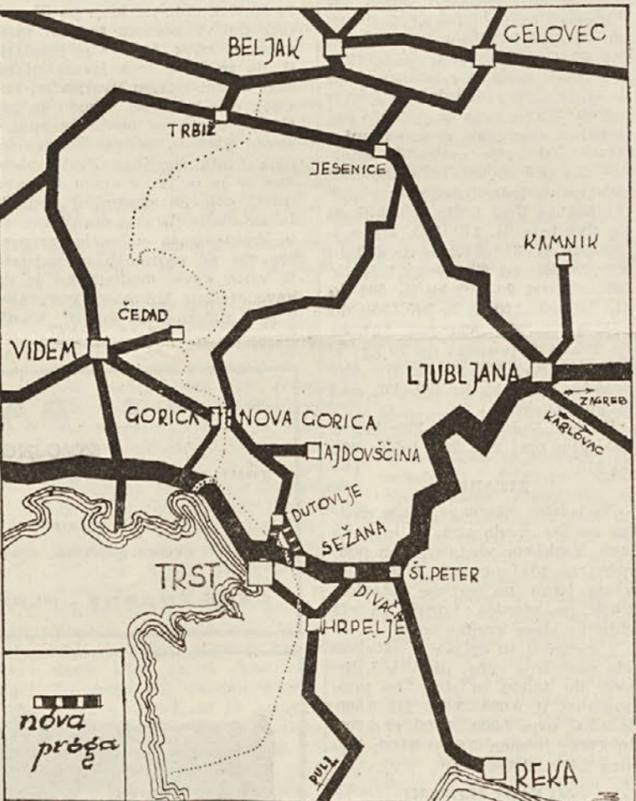
Za področje je turizem pomembna postavka. Odslej bodo posvečali veliko pažnjo letovišcem, kakor so Portorož, Savudrija, Umag, Ankaran in druga. Znano kopalnišče pri Sv. Nikolaju, ki ga obiskujejo tudi v veliki meri Tržačani, je bilo zgrajeno s pomočjo VUJE, ki je priskrbelo potrebni material. Za obnovo v vojni poškodovanih turističnih objektov bi potrebovali okrog 2 milijardi lir.

Poročilo se bavi končno z odnošaji med oblastmi obeh področij STO-ja, ki pa predstavljajo za tukajšnja javnost že znano vprašanje.

Nova proga v trž. zaledju

S 1. januarjem je pričela obratovati proga Trst (Sv. Andrej) — Pulj. Na bohinjski progji Trst (Sv. Andrej) — Dutovlje — Nova Gorica — Jesenice se blagovni promet dobro razvija. Na angloameriškem področju STO-ja pa še ni vzpo-

bo imela velik pomen predvsem za notranji jugoslovanski promet. Soška in Vipavska dolina sta se z njo prometno zelo približali ostalim predelom Slovenije ter Slovenskega in Hrvaškega primorja. Na železniški promet na

stavljen potniški promet, ki bi bil zelo pomemben zlasti za turistično povezavo Trsta z najlepšimi predeli Slovenije.

Na južni železnici so izvršili razne tehnične izpopolnitve. Pri Borovnici je Jugoslavija zgradila novo progjo, ki je nadomestila v vojni porušeni viadukt. V Ljubljani so že v teku dela za zgraditev krožne železnice, ki bo znatno olajšala promet tovornih vlakov čez važno ljubljansko železniško križišče.

Med Sežano in Dutovljami je bila na jugoslovanskem ozemlju dograjena nova progja, ki veže južno progjo z bohinjsko. Progja

STO-ju ne bo nova progja znatno vplivala in bo kvečjemu razbremenjevala openski železniški voz, kjer sta se prej obe progji stikali.

V primeru velikega nalava bi promet iz smeri Maribor — Ljubljana — Italija lahko usmerili čez Sežano po novi progji na Dutovlje in Gorico. Sicer je tranzit čez ozemlje STO-ja praktičnejši, saj znaša razdalja Opčine — Devin le 13 km.

Z novo progjo je Nova Gorica dobila tudi zvezo z Reko (čez St. Peter) in tudi s Puljem (čez Divačo in Hrpelje).

Vprašanje dobave električnega toka

Ze v zadnji številki smo sporočili, da je »Gospodarstvo« postavilo na tiskovni konferenci vprašanje, kaj namerava ZVU ukreniti glede na nevarnost, da bo trzasko gospodarstvo občutno prizadeto, ako se v pogledu preskrbe z električnim tokom spravi v popočno odvisnost od italijanskih elektrarn. Te so same v zadregi in v Italiji so morali omejiti potrošnjo elektrike. Ker so bili a pogajanja z Jugos avijo prekinjena, češ da Italija nudi energijo ceneje, je »Gospodarstvo« vprašalo po kakšni ceni ponuja tok Italija.

ZVU je na naše vprašanje odgovorila: 1) da ne bo glede pogajanj na B. edu da a nikakršnih novih pojasnij; 2) da v smislu mirovne pogodbe cena, po kateri dobavlja Jugoslavija oziroma Italija, tok STO-ju, ne sme biti višja

kakor cena v Jugoslaviji oziroma v Italiji in 3) da danes Italija dobavlja tok Jugoslaviji.

Temu odgovoru moramo dodati nekaj pripomb. Po kakšni ceni ponuja Italija tok, ni torej mogoče zvedeti. Prav to bi bilo za našo javnost najbolj zanimivo; saj so se po uradnih izjavah razbila pogajanja na Bledu prav ob tem vprašanju.

Po mirovni pogodbi so cene STO-ju dobavljenega toka res lahko nižje kakor v Jugoslaviji, odnosno v Italiji. Toda jasno je da so podpisnice sporazuma Jugoslavija in Italija že ob pristanku na to klavzulo računale, da bosta pri pogajanjih s STO-jem zahtevali maksimalne cene, ki jih pogodba dopušta, to je cene, ki ne bodo nižje od cen v Jugoslaviji in Italiji. Izvažati blago ceneje, kakor je na domačem trgu, se pravi

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

SGZ v letu 1948

Ce se v začetku novega leta ozremo na delo, ki ga je Slovensko gosp. združenje opravilo v preteklem letu, bomo ugotovili, da je v veliki meri izpolnilo pričakovanja in upanja svojega članstva. Preteklo leto je bilo polno preizkusenj in težav ne samo za slovenske pridobitnike, temveč tudi za celotno slovensko prebivalstvo na trzaskem ozemlju. Tukaj nam je nemogoče v kratkih obrisih podati vse zunanje in notranje delo združenja. Obširnejša poročila bodo podana na bodočem občnem zboru.

V tem kratkem pregledu se bomo predvsem omejili na noiranje delo združenja in manj na zunanje delo; o tem smo imeli priliko že večkrat obširneje poročati. Tako na pr. smo podrobno poročali o intervencijah združenja pri ZVU glede gospodarskih šol in drugih gospodarskih zadevah. O intervencijah pri ZVU radi zastopstva pri posvetovalni komisiji za razdeljevanje izvoznih in uvoznih dovoljenj kontingentov, pri nabrežinsko-devinski občini za zastopstvo v komisiji za izdajanje obrtnic itd.

Pri vsem tem pa je združenje dajalo svojim članom vsa potrebna pojasnila, obvestila in nasvete v trgovskih, obrtnih, davčnih, carinskih, finančnih, pravnih, tehničnih, in sploh vseh poslovnih in administrativnih pogledih. Pri pomniti moramo, da je združenje za svoje člane z uspehom posredovalo na Trzaskem ozemlju in izven njega pri raznih oblasteh in ustanovah. Prav posebno mnogo prošelj, prizivov in vlog je združenje sestavilo za svoje člane na finančni in davčni urad, kakor tudi na druge urade. Upati je, da bodo člani v večji meri izkoristili ugodnosti, ki jim jih nudi njihovo združenje. Razen tega je združenje dajalo svojim članom gospodarske nasvete in objavljalo vse važnejše dogodke iz gospodarskega življenja v svojem »Vestniku« na tem mestu.

Naloge, ki si jih je nadelo združenje v preteklem letu, bodo tudi v novem letu 1949 temelj njegovega udejstvovanja. Splošna pozitivna delovanja Slovenskega gospodarskega združenja je pač v korist samemu članstvu. Za doseg tega namena je potrebna številčna in kakovostna utrditev združenja. To bo mogoče doseči z živahnejšim delovanjem in tesnejšo povezavo s članstvom ter prireditvijo še ne včlanjenih slovenskih pridobitnikov.

Združenje bo v bodoče skrbno reševalo vsa vprašanja in prisločilo na pomoč svojim članom z nasveti in vlogami na oblastva. V teku zadnjih mesecev preteklega leta se je zatekalo k združenju po nasvete čedalje večje številne prizadetih.

Združenje bo napelo vse sile da pri tukajšnjih oblastvih izvzjuje priznanje dejanske enakopravnosti, ki mu je bila zagotovljena od strani ZVU, in spoštovanje pravice njegovih članov, da se udeležujejo in sodelujejo v gospodarskem življenju na Trzaskem ozemlju.

Združenje bo vzdrževalo stike z mednarodnimi činitelji in predvsem s pristojnimi trgovskimi organi držav v trzaskem zaledju z namenom, da pripomore k pospešitvi izmenjave blaga, kar bo v korist njegovim članom in vsemu gospodarstvu STO-ja.

OBVESTILO

Urad za delo sporoča, da morajo v smislu člena 5 ukaza 367 (72 C) ZVU vsi delodajalci vključiti državna, poldržavna, občinska in druga samoupravna podjetja, od 15. januarja tega leta predložiti Uradu za delo seznam nameščenega osebja. Seznam mo-

ra biti izpolnjen v dveh prilogah. Vsi delodajalci, javni in privatni so dolžni izpolniti obrazce; v nasprotnem primeru zapadejo kazni po členu 19 omenjenega ukaza.

IZ URADNEGA LISTA ZVU

Zadnja številka uradnega lista ZVU št. 46 od 21. decembra 1948 prinaša naslednje važne odredbe:

1. ukaz št. 395 vsebuje splošno revizijo voznih dovoljenj za vozače motornih vozil;
2. ukaz št. 396 vsebuje razširitev obveznega jamstvenega zavarovanja na tovrstne avtomobile opremljene za prevažanje oseb;
3. ukaz št. 397 vsebuje spremembe cestno-prometnega zakonika Vozna dovoljenja za vozače motornih koles.
4. ukaz št. 398 vsebuje ustroj vojaške uprave (Sprememba ukaza št. 308 z dne 26. julija 1948). Člen ukaza št. 308 z dne 26. julija 1948 se s tem nadomesti z naslednjim členom: — Ravnateljstvo za finance in gospodarstvo — Glavni častnik ravnateljstva za finance in gospodarstvo je ravnatelj za finance in gospodarstvo in ima nalogo nadzirati, usmerjati in kontrolirati vse zadeve, ki ima-

jo vpliv na gospodarski razvoj cone, na javne finance in na vse ustanove finančnega značaja, ki so neposredno podrejene osrednji vladi. Nadalje ima pravico izvrševati vse dolžnosti in naloge ministra za finance v smislu zakonov, ki veljajo v tej coni. Odgovoren je neposredno generalnemu ravnatelju.

Namestnik glavnega častnika ravnateljstva za finance in gospodarstvo.

Odstavek 2 govori o oddelkih, ki so dodeljeni in ki tvorijo ravnateljstvo za finance in gospodarstvo:

- a) oddelek za finance,
- b) oddelek za proizvodnjo,
- c) oddelek za trgovino,
- d) oddelek za javni naprave,
- e) oddelek za promet,
- f) oddelek za pristaniško upravo (dosedaj imenovan pristaniško ravnateljstvo).

Ostali odstavki govorijo o funkciji posameznih oddelkov.

5. ukaz št. 401 vsebuje sestav stalnih mest pri sodišču in ukaz št. 403 daje posebna pooblastila conskemu predsedniku. Detaljna pojasnila se dobijo v pisarni združenja.

Prodaja napravljenih oblek ne gre od rok

Napravljene moške obleke niso pri nas priljubljene mestnemu in podeželskemu prebivalstvu. Iz tega razloga se ni industrijska izdelava oblek na tukajšnjem področju nikdar razvila v pomembne obrate. V povojni dobi je edino podjetje, ki se je bavilo z industrijsko izdelavo oblačil prenehalo z delom. Za zadostitev malenkostnega povpraševanja se tržaški trgovci naslanjajo na italijanske tovarne, ki pa se same borijo s težko krizo. Izvedenci menijo, da si kvečjemu 10 odst. prebivalstva nabavlja napravljene obleke. Dobri posli se beležijo le pri dežnih plaščih. Povpraševanje je vsekakor večje za boljše vrste napravljenih oblek, zlasti pa plaščev. Prodaja ženskih napravljenih oblek je brezpomembna. Sploh pa igra v tem pogledu odločilno vlogo ukorenjena navada. Značilno pa je n. pr., da si vsaj 50 odst. za modo občutljivih Francozov in Belgijcev kupuje serijsko izdelanih oblek, da ne govorimo o praktičnih potrošnikih v Ameriki, kjer skoraj ne najde krojača-obrtnika, ki bi ti izdelal žensko obleko. Trgovci pa menijo vsekakor, da se bo tudi pri nas potrošnja serijsko izdelanih oblačil morala nujno povečati. Tovarnarji, ki imajo pri tem seveda največji interes, že pripravljajo obširno propagandistično akcijo, da bi pridobili med množicami potrošnikov čim več odjemalcev. Ce bi se to v resnici zgodilo, bi bilo škoda, da bi domača industrija podlegla v konkurenčno borbo s tujimi, zlasti italijanskimi podjetji.

KROJACI IN SIVILJE CEDALJE DRAŽJI

V zadnjem času je trzaska javnost bila iznenadena zaradi velikega skoka cen za izdelavo moških in ženskih oblek. Pojav je seveda povezan z vprašanjem povišanja življenjskih stroškov, vendar je veliko vprašanje, ali niso morda nove zahteve krojačev in šivilj pretirane. Ne gre samo za koristi odjemalcev, temveč samih krojačev in šivilj, kajti poleg nevarnosti, da se potrošnja zmanjša, obstoji še druga, da bo namreč konkurenca iz Italije počasi izpodrinila domače krojače in šivilje.

Omeniti je še, da se za trzaski

trg borijo mnoge tvrdke, ki se bavijo z izdelavo perila. Na tem področju so se pričela uveljavljati podjetja iz osrednje in južne Italije. Ta podjetja nimajo še tradicije na tukajšnjem trgu, nudijo pa baje ugodnejše pogoje glede cen, ker je njihova proizvodnja cenejša zaradi manjših plač in mezd. Tudi na tem področju bi vsaka domača trzaska pobuda naletela na hudo konkurenco s strani italijanske industrije in obrti.

AMERISKO-ITALIJANSKA PETROLEJSKA DRUŽBA

Načelnik oddelka za petroleje pri Upravi za gospodarsko sodelovanje (ECA-ERP) je na sestanku petrolejskih industrijcev v Parizu navedel, da računajo, da bodo države, ki so pristale na Marshallov načrt v Evropi, potrošile v letu 1949 47 milijonov ton petroleja (leta 1947 38 milijonov in l. 1948 29 milijonov ton). Potrošnja dokončnih petrolejskih izdelkov v Evropi bo znašala v letu 1950 okoli 50 milijonov ton. Petrolejska proizvodnja je v ZDA narasla v lanskem letu za 10 odst., v drugih državah (razen v Sovjetski zvezi in sovjetskih zavetziških državah) pa za 20 odst. Glede povečanja petrolejske proizvodnje prednjači Francija, ki je v preteklem letu rafinirala 11 milijonov ton.

AMERISKO-ITALIJANSKA PETROLEJSKA DRUŽBA

Ang eški strokovni list »The Mining Journal« poroča, da »California Texas Oil Company« in FIAT skupeo ustanovljata novo čistilnico petroleja v severni Italiji. Nova družba se bo imenovala »Societä Raffineria Padana O i Minerali«. Njena gavnica bo 1 milijon lir ter bo razdeljena na 1.000 delnic po 1.000 lir. Nafto bodo dovažali iz Arabije v majhno pristanišče med Savono in Va-do Ligure — Ligno. Od tod bo petro-

Zaloga in potrošnja petroleja

Načelnik oddelka za petroleje pri Upravi za gospodarsko sodelovanje (ECA-ERP) je na sestanku petrolejskih industrijcev v Parizu navedel, da računajo, da bodo države, ki so pristale na Marshallov načrt v Evropi, potrošile v letu 1949 47 milijonov ton petroleja (leta 1947 38 milijonov in l. 1948 29 milijonov ton). Potrošnja dokončnih petrolejskih izdelkov v Evropi bo znašala v letu 1950 okoli 50 milijonov ton. Petrolejska proizvodnja je v ZDA narasla v lanskem letu za 10 odst., v drugih državah (razen v Sovjetski zvezi in sovjetskih zavetziških državah) pa za 20 odst. Glede povečanja petrolejske proizvodnje prednjači Francija, ki je v preteklem letu rafinirala 11 milijonov ton.

AMERISKO-ITALIJANSKA PETROLEJSKA DRUŽBA

Ang eški strokovni list »The Mining Journal« poroča, da »California Texas Oil Company« in FIAT skupeo ustanovljata novo čistilnico petroleja v severni Italiji. Nova družba se bo imenovala »Societä Raffineria Padana O i Minerali«. Njena gavnica bo 1 milijon lir ter bo razdeljena na 1.000 delnic po 1.000 lir. Nafto bodo dovažali iz Arabije v majhno pristanišče med Savono in Va-do Ligure — Ligno. Od tod bo petro-

jejski vod peljal do Trecate, to je 150 km daleč. Vod bodo zgradili pod zemljo; imel bo primer 8 palcev (21,34 cm) in bo dovažal 1.200 litrov nafte na minuto. To bo največja petrolejska čistilnica v Italiji, njena zmogljivost bo znašala 1/3 vse današnje proizvodnje italijanskih čistilnic. Zgradebo bodo pokrile okoli 8.000 kv. m površine in bodo dokončane do decembra 1950. Po eg potrebnih strojev bo čistilnica imela 12 rezervnih tankov (po 11 m visokih in s premerom 36 m), 27 rezervoarjev (18 m visokih s premerom 11 m) in 8 rezervoarjev (10 visokih in s premerom 8 m). Ti rezervni tanki bodo preskrbovali čistilnico z nafto v primeru, ko bi počel petrolejski vod. V Ligni bodo zgradili rezervoarje, ki bodo vsebovali 45.000 ton nafte. Čisti nica bo stala 11 milijard v Mi'anu trdijo, da bo podjetje financirano z ameriškim kapitalom.

SOVJETSKA SUPERSONICNA RAKETA

Sovjetski časopis »Vokrug svetä opisuje poizkuse s sovjetsko raketo, ki je s svojo brzino prekora hitrost glasu in je torej supersonična. Raketo so spustili na dan Rdeče armade 25. junija in je letela nad glavami začudenega prebivalstva.

Izkoriščanje odpadkov - vir pomembne industrije

V tržakem časopisu so se v zadnjih časih že večkrat pojavile kritike proti tržakemu mestnemu podjetju za čistočo. V tem pogledu je dejansko Trst zaostal pri zastarelih načinih pobiranja in izkoriščanja smeti in odpadkov. To je deloma odvisno od dejstva, da je bilo podjetje vse do leta 1942 v rokah zesebnikov, ki so seveda gledali na lastni dobiček in so podjetje izpopolnjevali le, v kolikor je to šlo v njihovo neposredno korist.

Izpopolnitev in zboljšanje te splošno koristne dejavnosti ima v prvi vrsti svojo socialno ozadje. Gre za izboljšanje delovnih pogojev številnega osebja, ki je zaposleno pri podjetju, t.j. vsega skupaj nad 200 oseb brez 400 delavcev, ki so zaposleni pri čiščenju mestnih ulic. Gre pa tudi za zboljšanje higienskih razmer na čemer je seveda zainteresirano vse tržaško prebivalstvo.

Vse premalo paznje pa je bilo doslej posvečeno vprašanju industrijskega izkoriščanja velike količine odpadkov, ki jih zdaj mestno podjetje odlaga v žavelskih močvirjih. Vsa sedanja organizacija obstoji v tem, da nekaj ženskih prebra brez vsake higienske zaščite in na primitiven način vse snovi, ki so uporabne za industrijsko predelavo kakor kosti, kovine, papir, steklo itd. Vse tako pridobljene surovine gredo v predelavo tujih industrijskih obratov skozi roke številnih prekupčevalcev. Ostali material (povprečno 10 vagonov dnevno) pa je doslej ostal neizkoriščen, čeprav predstavlja izvrstno sredstvo za pridobivanje raznih gnojil.

Občinski tehnični urad je sicer že l. 1946 predložil angloameriški vojaški upravi načrt, ki predvideva zgraditev naprav, ki bi vsaj delno zadostile današnjim potrebam smotrnega izkoriščanja odpadkov. Glavna zgradba bi se sestajala iz silosa, kjer bi zbirali vse mestne odpadke. Silos bi bil opremljen s tekočim trakom, ki bi mehanično ali polmehanično prebral in sortiral razne odpadke. Tem napravam bi bil dodeljen še oddelek za umivanje in za dezinfekcijo posebnih zbiralnih kovinskih posod, s katerimi bi preskrbeli vsa mestna poslopja. Proračun stroškov za uresnitve načrta je leta 1946 znašal okrog 150 milijonov lir. Zračunano je bilo, da bi dohodki podjetja ne samo krili vse obratne stroške, temveč da bi v zelo kratkem času amortizirali vse vložene investicije.

IZ SMETI - GNOJILA

Poudariti je, da bi s temi napravami se zdaleč in izkoristili vse možnosti za izkoriščanje smeti in odpadkov. Znano je, da ti vsebujejo kakor že rečeno, veliko gnojilnih snovi. Proti vsem higienskim prepisom bi bilo seveda uporabljati odpadkov brez njihove predhodne industrijske predelave. Vzorno dograjenih industrijskih podjetij za popolno izkoriščanje mestnih odpadkov imamo zlasti v severni Evropi že mnogo. Sodobna znanost pa si zelo prizadeva, da bi naša najboljša formula za smotrno izkoriščanje teh odpadkov v kmetijske namene. To pride v poštev zlasti na področjih, kjer je intenzivno obdelovanje zemljišča neobhodno potrebno za zadostitev prehrabnih potreb goste naseljenega prebivalstva in torej tudi v primeru tukajšnjega področja. Ni tu mesta, da bi se spuščali v podrobne tehnične razprave, ki so seveda zadeva izvedencev. Omenili naj bi le, da bi lahko mehanična, biološka in kemična predelava mestnih odpadkov nudila našemu kmetijstvu po zelo nizki ceni dragoceno gnojilo v ustreznih in lahko uporabnih oblikah. Sila potrebe je sicer že med zadnjo vojno nare-

kovala tudi v Trstu izrabljanje odpadkov kot nekako polumetno gnojilo. V ta namen so na primitiven način drobili odpadke in jih kolikor toliko usposabljali za poljedelsko uporabo.

Skratka, v neposredni bližini mesta bi lahko nastala prav pomembna in donosna industrija, ki bi izrabljala neizbrano domačo surovinsko bazo. Glavni obrat bi lahko izpopolnili z vrsto manjših podjetij, kot je tovarna za razne industrijske predelave kosti, stekla, papirja itd. Na ta način bi lahko industrija stalno zaposlila večje število delavstva. Z dohodki nove industrije bi lahko mestno

podjetje za čistočo moderniziralo in spopolnilo svojo organizacijo, obenem pa bi v bodoče zmanjšali obšutne datjate, ki jih zdaj nalagajo mestnemu prebivalstvu za plačilo te občinske usluge.

Kakor že omenjeno so bili sestavljeni tozadevni osnovni načrti ki se niso popolni in predloženi l. 1946 pristojnim organom. V kolikor nam je znano niso ti načrti naleteli na razumevanje pri tukajšnji vojaški upravi. Če ni bila pobuda dokončno odbita, so vsaj odgodili za nedoločen čas. Ne moremo vedeti, po kakšnih načelih uvršča oddelek za javna dela pri VU v svoj program razne projekte in zakaj se daje prednost predvsem onim, ki sicer zaposlijo začasno nekaj delavstva, a so po izvršitvi popolnoma neplodni, večkrat pasivni, za zdaj pa gotovo nepotrebni.

TRGOVINA Z LESOM

CENA SOVJETSKEGA LEŠA V ANGLIJI

Poslanec J. Morrison je vprašal ministra za trgovino H. Wilsona, po kakšni ceni je Anglija nabavila 15.000 standardov mehkega lesa in 9.000 kub. m jamskega lesa iz Sovjetske zveze v letu 1948 in kakšne cene se plačujejo angleškimi dobaviteljem teh vrst lesa. H. Wilson je odgovoril: Cene mehkega in jamskega sovjetskega lesa, ki je bil uvožen l. 1948, ustrezajo prevladujočim cenam za nabavke iz drugih čezmorskih dežel. Ni v navadi, da se odkrijejo podrobnosti gde cene, ki jih vsebujejo pogodbe. Domači mehki les se ne da primerjati z lesom iz ZSSR; prav tako ni mogoče vzporediti cen čezmorskega lesa s cenami, ki se plačujejo domačim dobaviteljem.

OVIRANJE UVOZA LEŠA V NEMCIJO

Po poročilih nemških gospodarskih listov niso angloameriška zasedbena oblastva še menjala svojega stališča, da je Nemčija izvozna država glede lesa in da ni torej v njenem interesu, da uvaža les. Zaradi tega so se tudi razdrle vse kombinacije gledavce večjih količin lesa iz Svedske. Vojaški guvernerji dovoljujejo samo uvoz lesa v primeru, ako ni za to nadomestila doma. Zasedbena oblastva so dovolila nemškimi državnim železnicam nakup lesa v Svedski za 200.000 dolarjev. Dovoljen je bil tudi uvoz lesa za obnovo stanovanj, toda oblastva načelno odklanjajo uvoz jamskega lesa, čeprav so zaloge te vrste pošle. To stališče se je pokazalo tudi pri pogajanjih med Avstrijo in Jugoslavijo. Avstriji je bil že dovoljen uvoz rezanega lesa v vrednosti 1 milijona dolarjev, toda vojaške vlade niso odobrile tega zaključka. Dovolile so samo uvoz 1200 kubičnih metrov macesna, ki ga rabijo ladjedelnice. Iz Jugoslavije bodo verjetno uvozili v Nemčijo rezani les, in les za papir. Po načrtih zapadnih držav se bo uvažanje lesa v Nemčijo do leta 1953 polagoma stopnjevalo, tako da bo sečnja v tem letu ustrezala letnemu prirastku 11 milijonov fm (efestmeter). Brazilija je ponudila Nemčiji večje količine lesa, toda cene niso ugodne.

ANGLIJA BO IZVAZALA LESENE HISE. Angleška lesna industrija bo letos serijsko zgradila okrog 140.000 lesenih hišic. Doslej so znatne količine teh hišic izvažali zlasti iz Svedske, zdaj pa Anglija računa, da bo sama ta proizvod izvažala. Proizvodnja lesenih hiš bo zahtevala znaten uvoz mehkega lesa in raznih lesnih sortimentov.

MADZARSKA PERUTNINA ZA ANGLIJO. Madžarska je pričela izvažati znatne količine perutnine v Anglijo. V septembru je Madžarska dobavila Angliji 800 stotov perutnine, v oktobru pa 1.500 stotov. Predvidevajo, da bo ta izvoz še narasel.

KRIZA ITALIJANSKE KLOBUČARSKO INDUSTRIJE

Italijanska klobučarska industrija preživlja že delj časa težko krizo. Zaloge klobukov se kopičijo, ker je na notranjem in na zunanem tržišču povpraševanje malenkostno. Značilno je, da skoraj vse države na svetu odklanjajo dovoljenja za uvoz klobukov, ker jih ne smatrajo za življenjsko potrebne predmete, za katere bi se splačalo trošiti tujo valuto. Pred vojno je Italija izvažala povprečno nad 7 milijonov klobukov vsako leto, lani pa jih je poslala v inozemstvo le okrog 3 milijone. Visoke proizvodne cene so največja ovira za boljše kupčije.

Angleški nylon za inozemstvo

Sedanja proizvodnja vlakna iz nylona znaša v Veliki Britaniji okrog 1,3 milijonov funtov. Računajo pa, da se bo v začetku leta 1950 ta proizvodnja zvišala na okrog 10 milijonov funtov, ko bo pričela obratovati s polno zmogljivostjo velika tovarna v Pontypoolu, ki je last družbe British Nylon Spinner. Ta tovarna bo največja v Evropi in bo razpogajala z izvrstno industrijsko opremo. Značilno je dejstvo, da pride na notranji angleški trg le malo proizvodov iz nylona. Težko je na primer, da angleška žena najde par nogavic od nylona, ki so v mnogih državah v Evropi že predmet široke potrošnje. Angleška industrija nylona mora namreč delati skoraj izključno za izvoz. Vsak funt izvoženega nylona, ki ga izdelujejo iz domačih surovin, predstavlja za Veliko Britanijo čisto pridobitev dragocene valute.

AVSTRIJSKI ŽELEZNIŠKI PARK ZA ZSSR

Avstrijski listi poročajo, da je Sovjetska zveza dala zapleniti velik del avstrijskega voznega parka, t. j. 540 lokomotiv in 5.600 železniških voz, ki pripadajo ZSSR kot vojni plen. Po poročilu ameriške agencije »United Press« bo Sovjetska zveza prodala avstrijski vojni park, in sicer za dolarje ali švicarske franke. Posel naj bi izvršila USIA, t. j. sovjetska uprava sovjetske lastnine v vzhodni Avstriji. Za to kupčijo se menda zanimajo Francozi, Belgijci in Holandci. Po drugih vesteh bi prišla v poštev tudi Italija kot kupec.

PROIZVODNJA PREMOGA V ANGLIJI. V prvi polovici letošnjega leta je Anglija proizvedla 160.060.500 ton premoga, t. j. okrog 7.000 ton več kakor v istem obdobju lanskega leta. Celokupni letošnji plan proizvodnje premoga znaša 211 milijonov ton. Kljub dobrim uspehom v prvem polletju ni še gotovo, ali bo Anglija uspela izpolniti predvideni plan, ker je zlasti v prvem tromesečju drugega polletja proizvodnja v rudnikih premoga znatno zaostala.

TRŽNI PREGLED

Vesti o razprodaji predmetov široke potrošnje v zvezi z božičnimi in novoletnimi prazniki se zelo razlikujejo. Večja potrošnja živil in oblek je v tem obdobju normalen pojav. Prevladuje mnenje, da so ostali nakupi potrošnikov pod količino, ki so jo predvidevali. Novoletni posli so bili vsekakor slabši od predbožičnih in so v primerjavi s prejšnjim letom gotovo nazadovani. Cene raznih predmetov splošno niso zabeležile znatnih izprememb in kažejo tendenco k stalnosti ali samo zmernemu napredovanju.

Inventariziranje zalog in letni obračuni so začasoma odstranili pozornost trgovcev od aktivnega tržnega udejstvovanja. Ker so na drugi strani skladišča dobro zalozena, napovedujejo začasni poslovni zastoj.

Pozornost poslovnih ljudi je zdaj med drugim obrnjena na napovedano podražitev železniških tarif, ki bi morala stopiti v veljavo v drugi polovici januarja. Gre za stotine milijonov lir, ki bodo povisale postavke za prevoz blaga in bodo imele brez dvoma za posledico nadaljnjo podražitev.

Obtok lire se je povisil v novembru za nadaljnjih 4,5 milijarde lir in je dosegel 877,6 milijard lir. Povečanje denarnega obtoka je sorazmerno manjše od prejšnjih mesecev, menijo pa, da se je obtok v decembru zopet znatno povečal.

ZIVINA

Ponudba živine nadkriljuje povpraševanje. Med prazniki je tržišče absorbiralo velike količine goveje živine, prašičev, zlasti pa drobnih živali. Pričakujejo, da se bo ponudba povečala, povpraševanje pa zmanjšalo, kar bi moralo povzročiti nadaljnje pešanje cen, ki se je doslej obdržalo v tesnih mejah. Stalne cene se opažajo pri prašičih; zmanjšali so se nakupi s strani industrije mesnatih izdelkov. Za primerjavo bomo navedli cene na naslednjih tržiščih:

Modena: Voli I. lir 350-370 za kg žive teže, II. 270-290; krave I. 280-310, II. 210-240; teleta 430 do 500, Prašiči od 30-50 kg teže lir 360-380, od 50-100 kg lir 390 do 410, od 100-120 kg lir 340-350, do 150 kg lir 350-360, nad 150 kg lir 370-420, prašički do 20 kg lir 460-470, nad 150 kg lir 370-420, prašički do 20 kg lir 460-470, nad 20 kg 450-480.

Rovigo: Voli lir 270-320; krave 260-310; bikli 240-290; teleta 420 do 470.

ZITARICE

Na tržišču žitarice se opaža znatna razlika gde cen od trga do trga. Vsekakor vlada na tem področju za zdaj precejšnje mrtvilo, kljub temu pa so vse žitarice, zlasti na pšenica, koruza in riž ohranile stare krepke cene.

V Benečiji so veljale v začetku leta naslednje cene: pšenica I. lir 9.900 do 10.100 za stot fco proizvajalec, II. 9.600-9.800, III. 9.300 do 9.500; oves 3.900-4.100; rž 6.700 do 7.000; ječmen 5.600-5.800; koruza 6.400-6.600.

MLECNI IZDELKI

Pri maslu ni bilo izprememb. Sibirskje so cene siru.

Na tukajšnjem in na bližnjih tržiščih je kvotiralo maslo na debelo od 1.050-1.200 lir za kg. Na kraju proizvodne stane zdaj parmezani 1947 lir 1.100-1.130 za kg, 1948 lir 760-800.

OLIVNO OLJE

Kaže, da se je gibanje cene navzgor olivnega olja za zdaj končalo. Vsekakor še ni nikakršnega znamenaja, da so se cene dokončno ustabile. V južni Italiji plačujejo

olivno olje najboljše kakovosti do 650 lir za kg; najslabša olja pa ne izpod 550 lir za kg. Nekoliko višje cene veljajo v osrednji Italiji.

LES

V Trstu so ostale cene lesa v glavnem neizpremenjene. Iz Italije prihajajo vesti o sorazmerni dobrih kupčijah z lesom, vendar so cene ostale neizpremenjene. Na italijanskih tržiščih se cene sukajo okrog naslednjih kvotacij: smrekovina in jelovina konična od 2-6 cm debeline in širine nad 16 cm; »tombante« lir 20.000 do 22.000 za kub. m; I. sortiment lir 34-36.000, I. B lir 30-32.000, II. 26-28.000, III 18-20.000; tramovi »u, Trsta italijanskega izvora lir 12-15.000, isti uvoženi lir 15 do 17.000. Žagani iglavci, tržni sortiment: javor 25-40.000, kostanj 14 do 24.000, češnja 22-32.000, bukovina 16-30.000, uvožena parjena bukovina 45-60.000, domača parjena bukovina 36-42.000, oreh 25-45.000, brest 18-26.000, topola 16-24.000, robinja 24-36.000, hrastovina domača 24-40.000, jugoslovanska 50-65.000, lipa 20-36.000, vezane plošče iz topo'e 3 mm lir 130-140.000, od 4-6 mm lir 130 do 135.000.

KOLONIALNO BLAGO

V Trstu se je potrošnja kave povzpela že na predvojno višino. Na tem področju je bilo zaradi tega v zadnjih časih zabeleženo precej živahno poslovanje. Cene kave se držijo krepko. V proizvajalnih središčih se cene kave nagibajo navzgor, kar velja zlasti za brazilsko kavo. Za funt »Santos« zahtevajo na licu mesta 30-34 stotink dol., na ladji pa 50 stotink dol. V porastu so tudi cene vzhodne kave, čeprav je poudariti, da se kava tega izvora ni na tukajšnjem tržišču uvozila. Povisek cen kave na vzhodu je posledica znatnega povpraševanja s strani ZDA in deloma novega tečaja funta šterlinga. Kava »Moka« se je n. pr. v enem tednu v drugi polovici decembra podražila za 40 lir pri kg. Nasplošno se v Trstu opaža največje povpraševanje po najfinjši in najslabši vrste kave, medtem ko je za kavo srednje kakovosti povpraševanje sorazmerno mnogo manjše.

Kakao prihaja na tržišče še vedno v znatnih količinah. Čeprav vlada na svetovnem trgu pomanjkanje tega blaga, ni pri tukajšnjih cenah kakaa opaziti večjih sprememb.

Tržišče čaja poteka normalno, značilno pa je, da za blago iste kakovosti zahtevajo različne cene z razliko do 200 lir za kg. Krepko se držijo cene popra: na debelo kupujejo črni poper po 1.450-1.500 lir za kg, beli pa po najmanj 1.550 lir.

V novembru je Čehoslovaška uvozila čez Trst iz Brazila 18 vagonov kave. Pričakujejo nadaljnje pošiljke.

SE VEDNO PREMALO BAKRA

Proizvodnja bakra še ne zadostuje naraščajočim svetovnim potrebam. Pomanjkanje bakra je zbudilo zlasti v ZDA znatno zaskrbljenost. Ameriške oblasti se na pr. obrnile na upravitelja ERO Hoffmana s prošnjo, naj ukrene vse potrebno, da bi se proizvodnja bakra zvišala v deželah, ki so vključene v Marshallov načrt. Poročajo, da računajo zdaj predvsem na afriško ležišče bakra. Upji za bodočnost niso v tem pogledu zadovoljivi. Potrošnja bakra v ZDA se je podvojila, v Evropi pa stalno napreduje, čeprav ni še dosegla predvojne ravni. Ni izključeno, da bo cena bakra v kratkem zopet poskočila.

ČEHOSLOVASKI ČEVLI ZA SOVJETSKO ZVEZO

CSR bo na podlagi nove trgovinske pogodbe izvozila v Sovjetsko zvezo okoli 10,5 milijonov parov čevljev v skupni vrednosti 1,72 milijarde čk. Med to količino je 6 milijonov parov usnjenih in 4,5 milijona parov gumijastih čevljev. CSR bo poleg tega izvozila v ZSSR v prihodnjem letu za 280 milijonov čk avtomobilskih obročev.

PODRAŽITEV BOMBAZA V LONDONU

Na londonskem tržišču se je povisala cena vseh vrst bombaz (4,5 penijev za funt). Ameriški sovjetski in indijski bombaz je podražil za pol penija za funt.

Izdaja: Založba »Gospodarstvo«
Odgovarja: Dr. Oblak Stanislav
Tiska »Združena tiskarna« v Trstu

L. PANGOS

STROJNO MIZARSTVO

TRST, UL. MASSIMO D'AZEGLIO 16-18 - TELEFON 90-182

Stavbno mizarstvo - navadno in umetniško izdelano pohištvo - trgovske in ladijske opreme

CENE ZMERNE - PLAČLJIVO TUDI V OBROKIH

SOC. AN. FABBRICA ACCUMULATORI - MILANO
D. D. TOVARNA AKUMULATORJEV - MILANO

Baterija vseh prednosti

R. E. D. A. T. A. M. VIGINI

ROVINSKI USMERJEVALCI WESTINGHOUSE
ZAVORE IN SUHE SRLOPHE - OPREMA ZA AVTOMOBILE - TEHNIČNE POTREBSČINE

TELEFON 54-20

TRST, UL. FABIO SEVERO 5

Avtopodjetje S.T.A.R.

družba z o. z.

TRST-ROJAN - Ulica Moreri 7, tel. 71-09

Prevoz blaga s hitrimi prevoznimi sredstvi

*** Cene zmerne ***

TRANSPORTNA DOVOLJENJA ZA ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

PAPYROS

trgovina s papirjem na debelo
Trst, ul. F. Severo 10 - Tel. 64-53

nudi vse vrste pisarniškega, tiskovnega in ovojnega papirja. Velika zaloga papirnatih vrečk in ovoj. papirja za jestvinčarje.

BORZA

VALUTE V MILANU

	23-XII	5-I	Min.	Maks.
Funt šterling zl.	9.300	9.300	9.200	9.300
Napoleon	7.200	7.250	7.200	7.250
Do'ar	645	646	645	646
Francoški frank	130	130	130	130
Švicarski frank	165	166	163	166
Funt št. papir	1.900	1.920	1.875	1.920
Avstrijski šiling	16	17,50	16	17,50
Zlato	960	1.000	945	1.010

BANKOVCI V ZURICHU

	dne 31. decembra 1948	
ZDA	3,98	Belgija 7,47
Anglija	11,69	Ho'andska 74,25
Francija	0,81	Svedska 78
Italija	0,61	Palestina 9,50
Avstrija	10,35	Spanija 11,20
Čehoslovaška	0,90	Argentina 47,50

VREDNOSTNI PAPIRJI V TRSTU

	23-XII	5-I	Min.	Maks.
Južna žel.	2.410	2.450	2.400	2.450
Splošne zavarov.	8.900	8.900	8.675	8.900
Assicuratrice	995	1.000	975	1.000
Riun. adr. sic.	2.050	2.175	2.050	2.175
Jero'imiš	1.400	1.400	1.400	1.470
»Itra-Trsta«	700	700	700	700
»I ošin	5.150	5.150	5.150	5.150
Martino'ič	1.150	1.150	1.150	1.150
Premuda	3.765	3.765	3.765	3.765
Tripkovič	5.900	5.900	5.900	5.925
Orenski tram	1.020	1.020	1.020	1.020
Terni	490	518	490	518
ILVA	276	282	271	282
Zdr. iad. ladjed.	265	272	265	272
Ampe'ea	300	300	300	300
Arrigoni	320	320	320	320
Soške cementar.	135	135	135	135